

Comunitat Valenciana: dinamisme i consolidació

Josep Antoni Fluixà

Per sort, un any més, podem constatar que la LIJ valenciana viu immersa en un cicle de bonança sense precedents en cap altra època històrica recent. Ens trobem, sens dubte, davant un panorama favorable que es veu reflectit, sobretot, per una presència continuada de noves propostes editorials que, any rere any, s'afegeixen a les ja existents i per la consolidació d'un nucli d'autors amb un creixent prestigi i una producció literària cada vegada més personal i creativa. En aquest sentit, durant el període comprés entre la segona meitat de l'any 2004 i la primera del 2005, podem afirmar que la vitalitat del sector —posada de manifest ja en la panoràmica anterior— ha continuat vigent i que la producció de llibres per a infants i joves ha estat, en línies generals, notable en quantitat i també en qualitat.

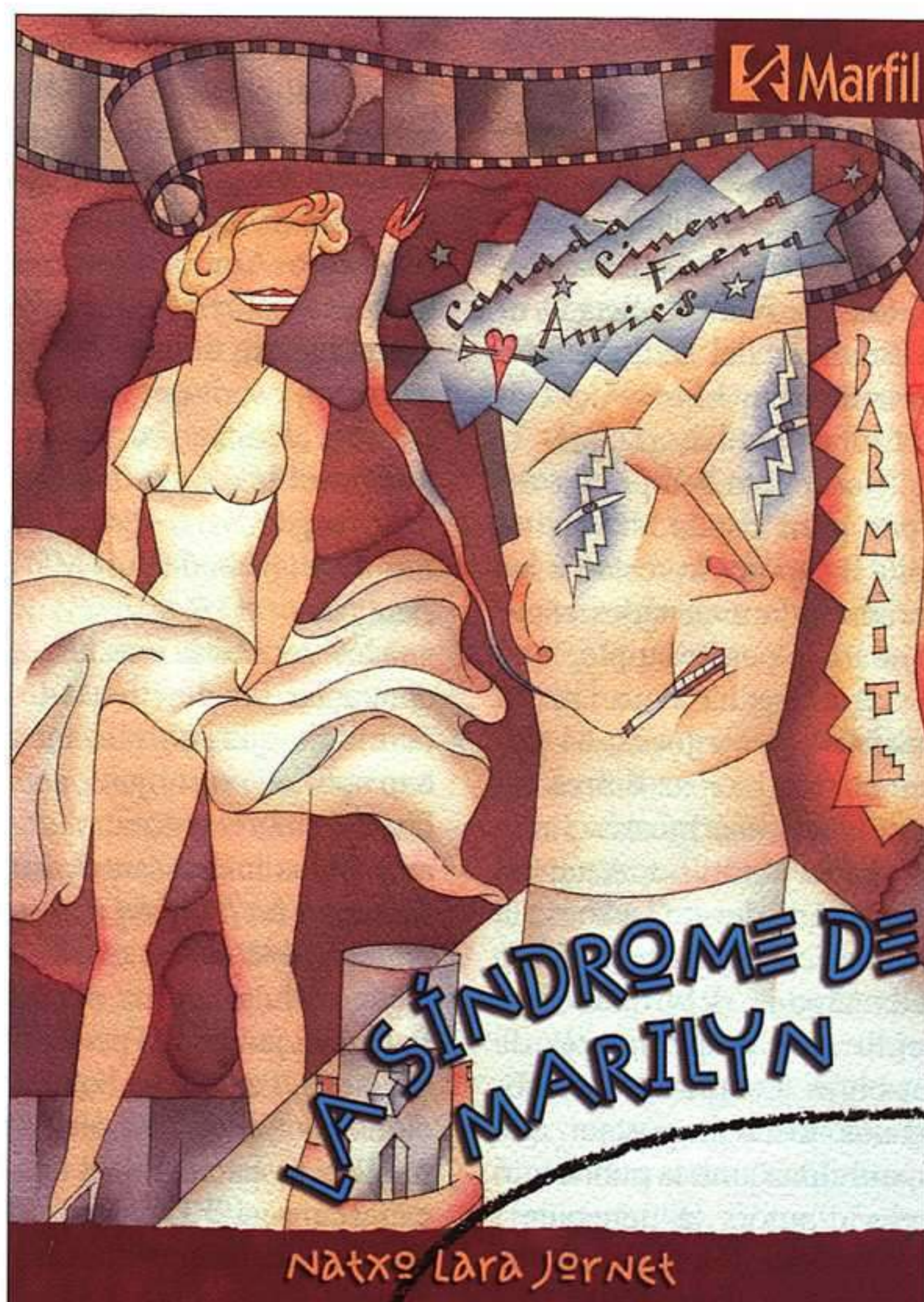
Dinamisme editorial

Per això mateix destacarem, en primer lloc, el fort i continuat dinamisme editorial que fa que hi apareguen noves propostes que enriqueixen l'oferta dels lectors. Propostes que, fins i tot, suposen la creació de noves empreses com, per exemple, Onada Edicions, que ha publicat el llibre de relats del dissortadament desaparegut Vicent Marçà titulat *Quaranta-sis contes i un gelat*, llibre amb què inicia la sèrie groga de la col·lecció La Ferram, per a lectors de 12 anys en avant. A aquesta nova editorial, nascuda a Benicarló, hem d'afegir dues més, geogràficament distants: una situada a Elx, Ediciones Fru-

tos del Tiempo, que ha publicat *Refranys amb història*, de Josep Villarrubia, encetant la col·lecció de narrativa Fruita del Bosc, i l'altra, Andana Edicions, amb seu a Algemesí, que s'ha estrenat amb la publicació de dos títols que formen part de la col·lecció Ori: *Ori i la seua mascota* i *Ori va de campament*, escrits per Vicent Josep Escartí i il·lustrats per Joan Millet. Tant l'un com l'altre tenen com a protagonista un mateix personatge caracteritzat per una discapacitat intel·lectual que no suposa cap obstacle per a les seues aventures.

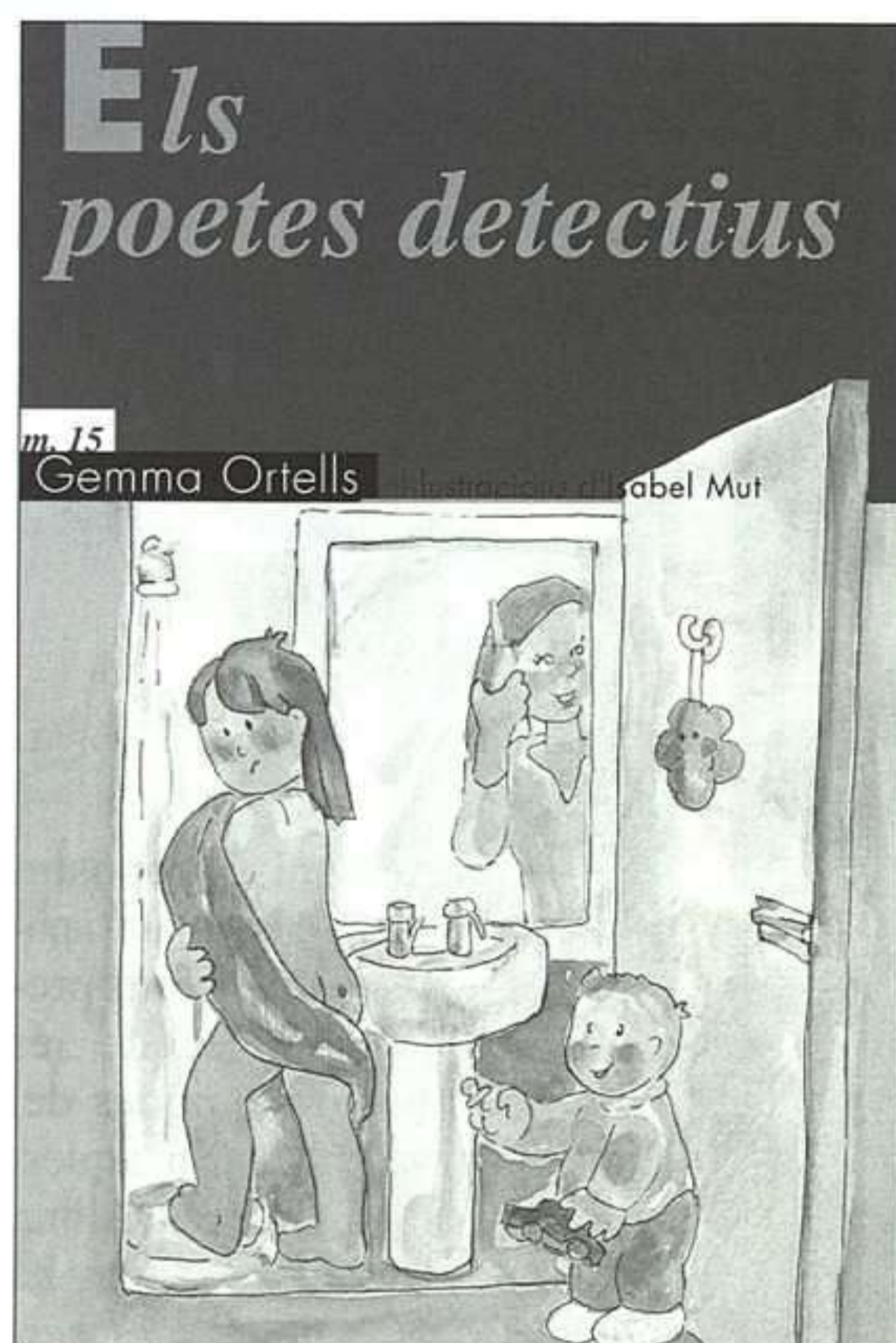

PEDRO CHERGO, L'HUG L'HIPÒTAM. CONFUSIÓ A LA SELVA, BROSQUIL, 2005.

A aquestes tres propostes esmentades hem de sumar l'aparició de noves col·leccions presentades per algunes de les editorials més dinàmiques del panorama valencià. En aquest cas hi trobem la col·lecció Albur, de Brosquil Edicions, que ha publicat quatre àlbums: *El pescador de tigres*, de Bassatto; *Din i Don. Què deu ser?*, de Marta Vicente; *L'Hug l'hipòtam. Confusió a la selva*, de Pedro Chergo, i *Els oposabous*, de Sebastián García Schnetzer. Aquesta mateixa editorial ha iniciat també la col·lecció Contes Policiacs amb *El carnaval dels lladres*, de Sonia Delmas, i *El castell dels quatre vents*, de Lilas Nord. I també en aquest mateix grup, encara que l'esmentarem més endavant, hauríem de destacar la nova oferta juvenil d'Edicions del Bullent, la col·lecció Claus per a Entendre el Món, i ressaltar, alhora, l'aposta de Carena Editors per reforçar la seua línia editorial en valencià amb la publicació de dues noves col·leccions: Les Formigues Pastisseres —amb dos títols d'Isabel Mingo, il·lustrats per Silvia Pla: *Les formigues pastisseres* i *Un regal inesperat*, per a primers lectors—, i Teatret a l'Escola.

Per la seua banda, Tàndem Edicions ens ha oferit un llibre estèticament atrevit, *Contes viatgers*, de Paco Bascuñan, amb què ha inaugurat la col·lecció Singular/Plural, i, per als més menuts, ens ha proposat la col·lecció Oriol, formada per quatre títols amb textos i il·lustracions de María Jesús Orero. I, finalment, hem d'esmentar la irrupció d'una editorial com Planeta & Oxford que ha optat per

introduir una bona selecció d'autors valencians dins la seua col·lecció Camaleó. Possiblement, la seua, amb la publicació simultània en el temps de sis obres d'un nivell literari bastant alt, siga una de les aportacions editorials més significatives del període ressenyat, sense oblidar tampoc, en aquest sentit, la posició de liderat que Edicions Bromera ja manifestà al llarg de l'any anterior. De fet, a aquesta última editorial se li deu una de les propostes més arriscades i, alhora, necessària per a la normalització lingüística de la LIJ al País Valencià: la creació de la col·lecció Esfera de traduccions que pretén oferir la literatura d'èxit universal més actual per a joves. Bromera, seguint la bona acollida aconseguida per Lletra Màgica, ha confeccionat una nova col·lecció de llibres titulada Maleta Màgica, per a alumnes del primer cycle de Primària, en la qual han participat destacadíssims escriptors com Pasqual Alapont, Bernardo Atxaga, Seve Calleja, Fina Casalderrey, Miquel Desclot, Xavier P. Docampo, Agustín Fernández Paz, Josep A. Fluixà, Laura Gallego, Gabriel Janer Manila, Juan Kruz Igerabide, Enric Lluch, Vicente Muñoz Puelles, Joles Sennell i Patxi Zubizarreta.

La vitalitat de les col·leccions

Les editorials esmentades, a més d'innovar, han mantingut vives les seues propostes anteriors. Així ho ha fet Bromera, especialment amb dues de les seues col·leccions més significatives: El Micalet Galàctic i Espurna. Com també ho han fet Brosquil amb les col·leccions Saltamartí i La Colla del Brosquil; Tàndem, amb La Rata Marieta, Tricicle i La Bicicleta Grogga; i Edicions del Bullent, amb Estrella de Mar, Llibres del Gat en la Lluna i Esplai.

Meritòria com sempre ha estat, per altra banda, l'activitat portada a cap per la resta de les editorials no anomenades encara. Tabarca, per exemple, una editorial que s'ha especialitzat en narrativa per a joves, ha publicat en total onze llibres en dues col·leccions, Tabarca Juvenil i Tabarca Narrativa. A aquesta editorial li devem, a més, la presència continuada d'autors novells alguns dels quals han reincidit amb la publicació de noves obres. Es tracta, sens dubte, d'una tasca important que compatibilitza amb la publicació d'obres d'autors ja coneguts i d'èxit assegurat com Joan Pla, entre altres.

També Baula que ha publicat tretze obres, Edicions Voramar, quatre títols dignes d'atenció, Marjal Edebé o Denes Editorial, que ha publicat un magnífic llibre, *Cocodrila Cocopau, una història foradada*, de Jordi Garcia amb il·lustracions de Cèsar Barceló, obra guanyadora del Premi al llibre millor il·lustrat de la Generalitat Valenciana, al 2005. A més, l'editorial Marfil ha publicat cinc novetats en la col·lecció Autors d'Ara, entre les que —a més del llibre de relats col·lectiu titulat *Llibre d'escolaritat*, escrit per diversos escriptors alcoians—, cal destacar les novel·les *La síndrome de Marilyn*, de Natxo Lara Jornet, i *Les formigues*, de Juli Martínez Amorós.

Més modesta i reduïda, per contra, ha estat l'activitat d'altres editorials que, no obstant això, han aportat, en conjunt, una producció mereixedora d'atenció amb obres interessants com, per exemple, *La llum del capvespre*, una novel·la per a joves i per a lectors adults escrita per Vicent Pallarés i publicada per Perifèric Edicions. Per la seva banda, Edicions La Xara i Edicions 96 han publicat respectivament una obra cadascuna, i l'Editorial Tres i Quatre que ha tret dues adaptacions d'obres clàssiques adreça-

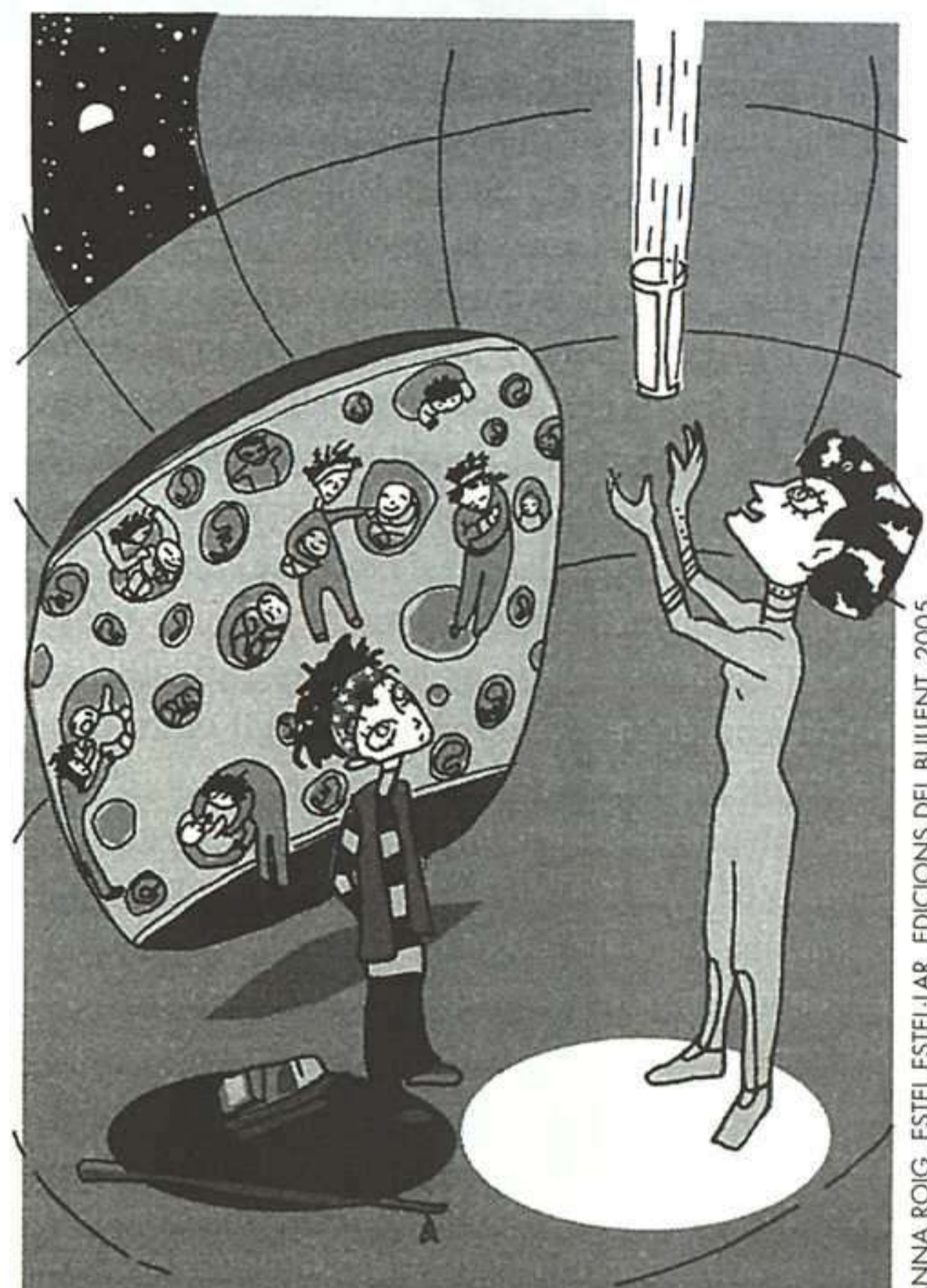
des a estudiants de Secundària en la col·lecció Llibres Clau: *El mercader de Venècia*, de Shakespeare, i *Decameró*, de Boccaccio. Una producció a la que hauríem de sumar la que han aportat algunes entitats i institucions com és el cas de la Caixa Ontinyent —amb dues obres publicades a la col·lecció Cadireta de Boba— i l'Institut Municipal de Cultura de Meliana, que ha reprès la publicació de les obres guardonades amb el Premi Empar de Lanuza. Aquesta edició, el premi ha estat per l'obra d'un autor molt jove, Abraham Còzar, que pot ser considerada com una de les revelacions de l'any. L'obra es titula *El mapa del tresor* i, a pesar d'algunes ingenuïtats, està ben escrita i manté l'interès del lector. I, per últim, fer esment d'un llibre publicat per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports de la Generalitat Valenciana i que es va encarregar per tal de commemorar el 25é aniversari de la Constitució Espanyola. El llibre es titula *Una missió per a Carlitos Holmes* i ha estat redactat per dos escriptors de prestigi com Mercé Viana i Josep Vicent Galán. A més, compta amb unes il·lustracions extraordinàries i artístiques de Paco Giménez que fan de l'obra un llibre imprescindible.

ANA ZURITA, LA MAGIA DEL TEMPS, VORAMAR, 2005.

JOAN AROCAS, LLUNA I LA PLUJA, BROMERA, 2005.

ANNA ROIG, ESTEL ESTEL-LAR, EDICIONS DEL BULLENT, 2005.

Els autors i les obres

L'oferta narrativa resulta àmplia i adreçada a totes les franges d'edat, encara que l'aspecte que, realment, podem destacar com a més significatiu des d'una consideració estrictament literària és la consolidació cada vegada major d'un grup d'escriptors valencians en plena maduresa creativa. Hi trobem, en aquest cas, noms com Teresa Broseta, que ha publicat dues obres infantils d'una qualitat més que notable —*L'illa a la deriva* i *Les costures del món*, totes dues a Bromera—, o com Joan Pla, amb tres obres més a sumar a la seua ja llarga producció —*L'autobús Jordiet. Pirates i bandolers* (Bromera), *El cant de l'últim rossinyol* (Tabarca) i *L'avi Sòcrates i la bruixa Penèlope* (Voramar)—. Sense oblidar a Enric Lluch, l'autor més prolífic i conegut fora dels límits territorials valencians. De fet, ha publicat sis obres, quatre de les quals en editorials catalanes: *El nanet Gumersind i la princesa Noamín* (Edebé), *El gat Horaci* (Edicions del Pirata), *De Satanasset a Aletes-de-Vellut* (Barcanova) i *Somnis de mariner* (Planeta & Oxford). Les altres dues, *Un Quixot amb bicicleta* i *Un pot de caramels*, a Bromera. A més, Baula li

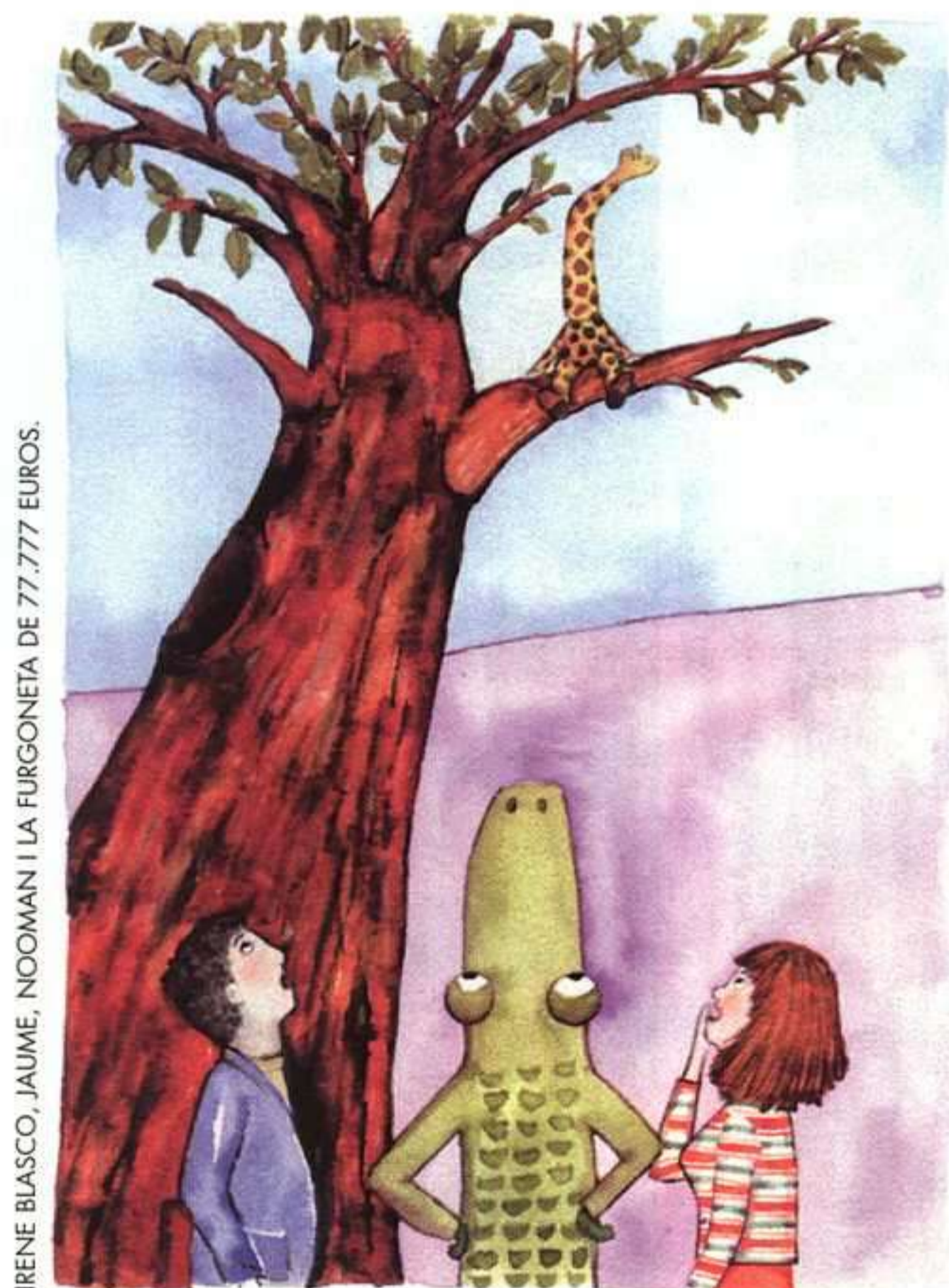
ha reeditat en un nou format un dels seus primers llibres, *Pallorfeta*. Tota una producció caracteritzada per un estil intel·ligentment humorístic i un clar acostament humà i poètic als personatges, que fa d'Enric Lluch un referent del nivell de qualitat en què es troba l'actual LIJ valenciana.

Per sort, Lluch no n'és l'únic. Hi ha altres autors que també es troben en una etapa de maduresa creativa com, per exemple, Vicent Pardo o Maria Dolors Peller. El primer ha publicat dues obres excel·lents que confirmen l'encertada trajectòria que ha portat a cap en els últims anys: *Jaume, Nooman i la furgoneta de 77.777 euros* (Tàndem) i *Fashionisima* (Planeta & Oxford). Peller, per la seva banda, ha tret una sèrie d'obres que, tal i com fan els grans escriptors, giren al voltant d'uns fantasmes creatius que l'obsessionen, entre els quals cal destacar la por com a tema literari. Per tant, no ens ha d'estranyar la semblança en els títols que ens ha donat a conèixer: *Marina ja no té por* (Bromera), *El pare també té por* (Planeta & Oxford) i *Cita amb la por* (Voramar). A més, ha publicat un excel·lent poemari infantil, *Rimes i rialles* (Baula), que resulta del tot imprescindible per als amants de la

poesia, un gènere, per desgràcia, poc conreat durant el període resenyat, ja que només s'hi aproxima un altre llibre, *Madame de les ratlles blaves* (Edicions 96), de la poetessa Marisol González Felip, tot i que, en realitat, es tracta d'un recull de contes rimats. Però, tornant a la narrativa, hem de destacar també, la presència de Pep Castellano, autor de cinc obres, tant de caràcter infantil com juvenil: *La tele trista i el pare malabarista* (Brosquil), *Marta Teixidor, la dona ascensor* (Bulgent), en col·laboració amb Canto Nieto, *Moda amb misteri* (Baula), escrita amb Vicent Marçà, *Lull de la boira* (Tabarca), escrita amb Joaquim Roca, i *Ferrum de silenci* (Bulgent), guardonada amb el premi Enric Valor. Finalment, tornar a citar, d'una banda, Vicent Marçà, l'enyorat escriptor de Castelló de qui, a més de les obres ja esmentades, s'ha publicat també un altre llibre pòstum, *El cas d'Alicia* (Baula); i, de l'altra, Fina Masgrau, que, a més de publicar tres noves aventures de la rata Marieta a Tàndem —*Marieta metgessa, Marieta i l'aigua* i *Marieta va d'acampada*—, ha vist reeditada una de les seues primeres narracions infantils, *El país de la Nomenclària* (Tàndem).

I, per últim, hem d'anomenar

una sèrie bastant nombrosa d'autors ja coneguts que han publicat alguna obra durant el període analitzat. En aquest cas trobem, entre altres, Xavier Mínguez, amb *Estàs cremat!* (Brosquil); Leandre Iborra, amb *El tresor del Cabeçó* (Brosquil); Joan Josep Soler, amb *El somnis de Segrelles* i *Cercant el moro Mussa* (Brosquil); Pepa Guardiola, amb *Bruixes, monstres i xiquets fadrins* (Planeta & Oxford); Josep Palomero, amb *La torre de la bruixa* (Planeta & Oxford); Gemma Ortells, amb *Els poetes detectius* (Denes); Raül Vidal, amb *De la mar* (Denes); Virgínia Martínez, amb *El segrest de la guardiana* (Baula); Mariló Sanz, amb *La valenta raboseta* (Caixa Ontinyent); i Ferran Belda, amb *L'escala de la donzella* (Caixa Ontinyent). Entre els autors que han publicat narracions juvenils podem esmentar Lucià Vallés, amb *La Lluna i la pluja* (Bromera); Albert García, amb *El llibre dels exàmens* (Tabarca); Francesc Mompó, amb *Els greixets* (Tabarca); Vicent Sanchis, amb *Fàtima de Berfull* (Tabarca); Víctor Peris, amb *Els secrets de la porta tancada* (Tabarca); Lluís Miret, amb *La muntanya d'argent* (Tabarca); Maluy Benet, amb *Miratge de rellotge* (Tabarca); Gemma Pasqual, amb *La*

IRENE BLASCO, JAUME, NOOMAN I LA FURGONETA DE 77.777 EUROS.

CARME QUERALT, PALLORFETA, BAULA, 2004.

màgia del temps (Voramar); Manuel Joan i Arinyó, amb *MP, una vida de llegenda* (Voramar); Joan Vila, amb *La llegenda d'Aret* (Baula); Roser Barrufet, amb *Paolo Tempi* (Baula); Josep Chapa, amb *Multiaventura als Pirineus* (Bullent); i Juli Alandes, amb *Ultramar* (Barcanova).

Amb tal allau d'autors i d'obres, els escriptors novells ho tenen ben difícil. En aquest sentit, hem de constatar que només les editorials menys consolidades o les que inicien la seua activitat són les que, d'una manera més freqüent, aposten pels autors inèdits, encara que alguns ho són només pel que fa a la literatura per a infants i joves, com és el cas, per exemple, de Vicent Borràs, que ha publicat una notable novel·la juvenil, *Els silencis de Marc* (Bromera), o Tomàs Llopis, autor d'*El rei cec* (Planeta & Oxford). En qualsevol cas, entre els escriptors donats a conèixer podem citar, entre altres, els següents: Nel·lo Navarro, amb *El camí secret de l'aigua* (Brosquil); Francesc Mezquita, amb *El desig de la primavera* (Tabarca); Juane Gumbau, amb *L'àngel de la mort* (Tabarca); Leo Climent, amb *La vall dels oblidats* (Tabarca); Júlia Villaescusa, amb *Pessic, pessigant... pessigolles per a tot l'any* (Tàndem); Lourdes Boïgues, amb *Estel estel·lar* (Bullent); Josep Joan

Miralles, amb *Un somni vora mar* (Bullent); i Sico Fons, amb *Infants adormits* (La Xara).

El teatre, l'assaig, les traduccions...

Pel que fa als gèneres no narratius hem d'assenyalar que la producció teatral ha estat discreta. La col·lecció Micalet Teatre, de Bromera, ha augmentat amb un títol —*La volta al món en 80 dies*, de Jules Verne en adaptació teatral de Juli Disla— i la col·lecció Titella, de Brosquil, ha publicat també una única obra: *Gesta. La llegenda del drac i el cavaller*, de Carles Dinarès. La novetat en aquest gènere ha estat l'aparició de la col·lecció Teatret a l'Escola, de Carena Editors, amb dues obres traduïdes del castellà: *La Bella no Dorment*, de Reinaldo Jiménez, i *Pesolet i l'estrella dels desitjos*, de Juan Ramón Barat. Per contra, l'assaig per a joves ha estat d'enhorabona, ja que, d'una banda, Bromera ha continuat la seua col·lecció El Nord amb una obra sobre un tema de màxima actualitat escolar, «*Bullying*». *Quan els joves són víctimes i agressors*, d'Aidan Marfalane i Ann McPherson; i, de l'altra, Bullent ha tingut l'encertada idea de crear la col·lecció Claus per a entendre el món, amb quatre títols molt ben elaborats: *Un cafè amb*

Raixida, d'Albert Toldrà, *Aquí ningú no és estranger*, d'Aitana Guia i Conca, *Em fa mal l'institut*, de Francesc Ruiz i Dino Salinas, i *La xiqueta que volia ser*, d'Arantxa Bea. A més, Tàndem ens ha oferit *La potència segons Nietzsche*, un assaig de Maite Larrauri, inclòs dins la col·lecció Filosofia per a profans.

Ens trobem, per tant, davant un panorama editorial actiu i una situació literària positiva que hauríem d'arrodonir amb l'exposició d'altres aspectes igualment importants. La manca d'espai ens obliga a esquematitzar, però no podem acabar sense recalcar que el dinamisme de la producció es mostra també en el nombre d'autors catalans i balears que cada vegada publiquen més a les editorials valencianes —com és el cas, per exemple, de Rosa Maria Colom, amb *Divendres 13 i altres històries inquietants* (Bromera), Jordi Sierra i Fabra, amb *Solituds d'Anna* (Bromera), o el d'altres autors com Montse Gisbert, Abel Caldera, Daniel Ferrer, Montserrat Bonaventura o Joan Pinyol—, i també, com no, en el nombre de traduccions que es fan d'obres tan interessants com *El portal dels elfs*, d'Herbie Brennan, *El rellotge mecànic*, de Philip Pullman, *Tres passes pel misteri*, d'Agustín Fernández Paz, *Cinc setmanes en globus*, de Jules

Verne, *L'ànec i el salze*, de Mariasun Landa i *La pell de llop*, de Xosé Miranda, a Bromera, o com *La vaca i la mosca*, de Lluisella Grondona, a Tàndem.

Un dinamisme, aquest, que, finalment, també es demostra amb la reacció diligent d'unes empreses i d'uns professionals de la cultura i de la literatura capaços de caminar al ritme de les societats avançades. En aquest sentit, en un any com aquest, ple de commemoracions, la LIJ valenciana ha estat a l'altura de les circumstàncies i ha celebrat les efemèrides que calia: l'any Verne, el Bicentenari d'Andersen —amb la publicació per part de Bromera d'un recull de relats— i el quart centenari d'*El Quixot*, una adaptació infantil del qual, feta per Vicente Muñoz Puelles i Josep Palomero, amb il·lustracions de Manuel Boix, ha estat publicada també per la mateixa editorial. Sens dubte, un signe de normalitat i d'oportunitat que és visible, al mateix temps, quan s'és capaç de recobrar amb rapidesa unes obres descatalogades que mereixen estar en circulació, tal i com ha fet Marfil amb dues de les obres de Joaquim G. Cauria: *Rondalles de l'Alacantí* i *Rondalles del Baix Vinalopó*. En conseqüència, només ens resta esperar que l'actual cicle de benestar continue i prospere en benefici de la LIJ valenciana. ■